

Asia: VN/11304/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vuoden 2026 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Ajatuspaja Libera kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntomme tuloverolain uudistamisesta, lahjoitusten verovähennysoikeutta koskien.

Pidämme esitystä tervetulleena askeleena oikeaan suuntaan ja haluamme osoittaa sille tukemme, mutta kiinnitämme huomiota erityisesti kahteen seikkaan, joiden suhteen esitys ei ole mielestämme riittävä:

- 1) ei ole tarkoituksenmukaista rajata vähennyskelpoisten lahjoitusten saajia tiettyihin toimialoihin ja jättää toiset ulkopuolelle
- 2) ei ole tarkoituksenmukaista edellyttää vähennyskelpoisten lahjoitusten saajilta rahankeräyslupaa

Kaikki yleishyödylliset vähennyskelpoisuuden piiriin

Pidämme vähennyskelpoisten lahjoitusten saajajoukon laajentamista toivottavana kehityssuuntana, varsinkin kun jo suunnitellut ja odotettavissa olevat tulevat leikkaukset valtion rahoitukseen tulevat vaikeuttamaan kolmannen sektorin toimintaedellytyksiä merkittävästi.

Tästä huolimatta esitys sisältää edelleen ongelmakohtia ja epäloogisuuksia. Esityksen mukaan tuloverolain 57 § pykälää muutettaisiin näin:

“Vähennyskelpoisia olisivat rahalahjoitukset, jotka on tehty tiedettä tai taidetta edistävään tarkoitukseen julkista rahoitusta saavalle yliopistolle, korkeakoululle tai näiden yhteydessä olevalle yliopistorahastolle.

Lisäksi vähennyskelpoisia olisivat rahalahjoitukset, jotka on tehty tiedettä, taidetta, suomalaisen kulttuuriperinnön säilyttämistä, nuorisotyötä tai -toimintaa, liikuntaa, urheilua tai lasten asemaa tukevaan tai edistävään tarkoitukseen Verohallinnon nimeämälle yhdistykselle tai säätiölle. Verohallinto nimeäisi hakemuksesta ehdot täyttävät yhdistykset ja säätiöt vähennyskelpoisten lahjoitusten saajiksi enintään 5 vuodeksi kerrallaan.”

Emme näe tarkoituksenmukaiseksi tarkka-alaisia rajoituksia koskien hyväksytyjen yhdistysten ja säätiöiden toiminnan tarkoitusta. Mielestämme tulee riittää, että lahjoituksen saava yhteisö on viranomaisen toimesta yleishyödylliseksi nimetty vastaavalla tavalla kuin tällä hetkellä on toimittu rahankeräysluvan osalta eli yleishyödyllisellä toiminnalla tarkoitetaan toimintaa yleistä sosiaalista, sivistyksellistä tai aatteellista tarkoitusta varten taikka muuta yleistä kansalaistoimintaa. Näin ollen Libera esittää lain uudeksi muotoiluksi seuraavaa:

“Lisäksi vähennyskelpoisia olisivat rahalahjoitukset, jotka on tehty Verohallinnon enintään 5 vuodeksi kerrallaan nimeämälle Euroopan talousalueella olevalle yhdistykselle, säätiölle, tai edellä mainittujen yhteydessä olevalle rahastolle, jonka toiminnan tarkoitus on yleishyödyllinen.”

Tämä muotoilu turvaa jatkossa kolmannen sektorin rahoitusta huomattavasti tehokkaammin, ja antaa kansalaisille laajemmat mahdollisuudet valita mihin yleishyödyllisiin tarkoituksiin heidän verovarojaan käytetään. Tämä muotoilu parantaisi kaikkien yhdistysten ja säätiöiden asemaa, toisin kuin hallituksen esitys, joka heikentäisi rajoituksen ulkopuolelle jäävien järjestöjen taloudellista asemaa lahjoitusten kohdistuessa enenevässä määrin vain verovähennysoikeuden kohteena oleville toimijoille.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan luonnollisten henkilöiden kohdalla lahjoitusvähennyksen alarajan laskemista nykyisestä 850 eurosta 500 euroon. Tähän pätee sama kuin aikaisempaankin kohtaan: esitys on itsessään kannatettava, mutta riittämätön.

Jos ja kun tavoitteena on kannustaa yksityishenkilöitä lisäämään lahjoituksia, ottaen huomioon suomalaisten kotitalouksien keskimääräisen varallisuusasteen, alarajaa tulisi laskea huomattavasti. Huomionarvoisesti, esimerkiksi Sveitsissä jossa kotitalouksien keskimääräinen varallisuusaste on Suomeen nähden moninkertainen, on verovähennys-oikeutetun lahjoituksen alaraja 85 euroa.

Rahankeräyslupaa ei tule edellyttää

Yhdistykset ja säätiöt voivat ottaa vastaan lahjoituksia ilman rahankeräyslupaa, joten rahankeräyslupaan edellyttäminen ei ole tarkoituksenmukainen ehto vähennyskelpoisuudelle. Olisi merkittävä heikennys kansalaisyhteiskunnan vapauteen edellyttää rahankeräyslupaa kaikilta niiltä, jotka vastaanottavat lahjoituksia. Nykytilanteessa julkinen vetoaminen edellyttää rahankeräyslupaa, mutta kaikki yhdistykset ja säätiöt eivät vetoa julkisesti. Lisäksi rahankeräyslupaan edellyttäminen julkisen vetoamisen yhteydessä on muusta maailmasta poikkeavaa säätelyä, josta pikemmin tulisi luopua, kuin sitä vahvistaa.

Rahankeräyslupaan hakeminen ja ylläpitäminen lisäisi yhdistysten ja säätiöiden hallinnollista taakkaa, hidastaisi toimintaa ja aiheuttaisi kustannuksia, mutta ei toisi lisäarvoa esimerkiksi lahjoitusten avoimuuden osalta. Lisäksi rahankeräyslainsäädännön vaikutusten tuominen verotuksen puolelle ei olisi esityksen tarkoituksen mukaista, eikä vero-oikeudelle vieraiden elementtien tuominen olisi mielekästä verojärjestelmän kehitystä.

Esityksessä todetaan, että ”verohallinto nimeäisi ulkomaiset yhdistykset ja säätiöt vastaavin edellytyksin kuin suomalaiset yhdistykset ja säätiöt. Koska ulkomainen säätiö tai yhdistys ei voi rahankeräyslain nojalla saada Suomessa rahankeräyslupaa, tulisi ulkomaisten järjestöjen osoittaa, että ne täyttävät rahankeräyslaissa luvulle säädetyt edellytykset.” Tällainen muotoilu olisi omiaan heikentämään halua lahjoittaa ja kykyä vastaanottaa lahjoituksia, koska vastaavaa lainsäädäntöä ei muulla ole, ja olisi siten esityksen tarkoituksen vastainen.

Olisi mielekästä muuttaa esitystä niin, että verohallinto arvioisi vain toimijan yleishyödyllisyyttä, lisäämättä yhdistysten ja säätiöiden hallinnollista taakkaa tarpeettomalla edellytyksellä rahankeräyslupasta.

Lopuksi:

Libera kannattaa lämpimästi verovähennysoikeuden laajentamista merkittävänä keinona lisätä yksityistä rahoitusta yleishyödylliseen toimintaan ja kehittää suomalaista lahjoituskulttuuria. Olisi kuitenkin hyvin tärkeää toteuttaa uudistus oikeudenmukaisesti, rajaamalla toimialoja sekä hallinnollisesti kevyesti ja tehokkaasti, edellyttämättä rahankeräyslupaa.

Helsingissä 22.6.2025

Ajatuspaja Libera

Kämppi Riikka
Libera-säätiö sr